

## บทที่ 1

### บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่เป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรบุคคล ทั้งยังเป็นศูนย์กลางวิทยาการและผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา รวมถึงเป็นแหล่งสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่เอื้อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาทุกภาคส่วนในสังคม ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งแต่ละแห่งอาจจะมีปณิธาน ปรัชญา นโยบายและวิวัฒนาการที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามทุกๆ มหาวิทยาลัยจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ “การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ” โดยในสภาวะการณ์ที่กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอยู่ตลอดเวลาเช่นปัจจุบัน การจะได้มาซึ่งบัณฑิตที่มีคุณภาพนั้น ทุกๆ มหาวิทยาลัยต้องมีการปรับตนเอง หรือมีการพัฒนาการจัดการศึกษา และการเตรียมตัวสำหรับอนาคต โดยสิ่งเหล่านี้จะต้องอยู่ภายใต้กรอบของการปฏิรูปการอุดมศึกษา

การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศไทย ถูกกำหนดกรอบการดำเนินงานโดยทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นกรอบให้สถาบันอุดมศึกษาได้ปรับตนเอง ให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และการเตรียมตัวสำหรับอนาคตที่จะเน้นให้สถาบันอุดมศึกษามีการปกครองตนเอง (มานิตย์ บุญประเสริฐ และคณะ. 2546) จากนโยบายการปฏิรูปที่มุ่งเน้นและผลักดันการอุดมศึกษาให้ตอบสนองต่อผู้เรียนในกลุ่มต่างๆ ส่งผลให้สถาบันการศึกษาเกิดการขยายตัวในเชิงปริมาณ และก่อให้เกิดรูปแบบสถาบัน การศึกษาใหม่ ๆ รวมทั้งมีการปรับหรือสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนที่หลากหลายและมุ่งหาดลาดผู้เรียน ทั้งนี้เน้นเป็นการให้บริการทางการศึกษาเพื่อปวงชนมากกว่าในยุคที่ผ่านมา จากสถานการณ์ดังกล่าวอาจเปรียบได้ว่าปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีปณิธานคือ “เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม” มหาวิทยาลัยฯ จึงมีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาทั้งในด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการ พัฒนาบุคลิกภาพ ค่านิยม ตลอดจนเพิ่มพูนประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ผ่านกระบวนการกิจกรรมนักศึกษาทั้งด้านวิชาการ กีฬา ศิลบวัฒนธรรม การบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนา เพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษาให้สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม (มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สำนักทะเบียนและประมวลผล. 2550) ซึ่งท้ายที่สุดแล้วบัณฑิตของมหาวิทยาลัยฯ จะเป็นบัณฑิตที่มีความรู้และคุณธรรมควบคู่กัน

คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม เป็นคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เปิดสอนทั้งหมด 3 สาขาวิชาคือ สาขาการจัดการโรงพยาบาล (Hospital Management) สาขานามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health) และสาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (Occupational Health and Safety) เพื่อสนองตอบความต้องการของประเทศที่กำลังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันกระแสการให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาสาธารณสุข ตลอดจนแนวโน้มการตระหนักถึงสุขภาพของประชาชนทั่วไปที่เพิ่มขึ้น

อย่างต่อเนื่อง คณะสาธารณสุขศาสตร์ฯ จึงมุ่งมั่นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความรับผิดชอบ เพื่อรับใช้สังคมซึ่งสอดคล้องเป็นอย่างดีกับปณิธานของมหาวิทยาลัยฯ โดยการจะได้มาซึ่งบัณฑิตที่เพียบพร้อมสมบูรณ์ตามคุณสมบัติข้างต้นนั้น มหาวิทยาลัยฯ และคณะวิชาต้องมีการจัดการเรียนการสอนและบริการด้านต่างๆ แก่นักศึกษาอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้ท้ายที่สุดแล้วสิ่งเหล่านั้นจะพัฒนาและหล่อหลอมนักศึกษา ให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ดังกล่าว

การจัดบริการแก่นักศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งการจัดบริการแก่นักศึกษานั้น ต้องคำนึงถึงความต้องการของนักศึกษา โดยที่ความต้องการนั้นๆ หากได้รับการตอบสนองแล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์และหากไม่ได้รับการตอบสนองจะเกิดผลเสียหายตามมาควบคู่ไปกับความเป็นไปได้และความเหมาะสม จากการพิจารณาส่วนประกอบต่างๆ ข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการจัดบริการแก่นักศึกษาต้องคำนึงถึงความต้องการจำเป็น (Needs) ของนักศึกษาเป็นสำคัญ มหาวิทยาลัยฯ และคณะวิชาจึงควรทำการสำรวจความต้องการจำเป็นของนักศึกษา และนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจในการจัดบริการให้ครบสมบูรณ์ตามความเหมาะสม ซึ่งนอกจากจะได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้ว ยังเป็นการสร้างความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันของมหาวิทยาลัยฯ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ รวมทั้งเป็นการขยายตลาดทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ ให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่คณะวิชาและมหาวิทยาลัยฯ สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการแก่นักศึกษา ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

### ขอบเขตการวิจัย

#### 1. ประชากร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษา และศึกษาหาความแตกต่างระหว่างสาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษากับความต้องการจำเป็นของนักศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 - 4 คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 892 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2551)

#### 2. กลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 - 4 คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 892 คน โดยใช้สูตร Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 280 คน

## นิยามศัพท์เฉพาะ

**ความต้องการจำเป็น (Needs)** หมายถึง สิ่งที่เป็นผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริง พิจารณาควบคู่ไปกับความเป็นไปได้และความเหมาะสม โดยเมื่อสิ่งนั้นได้รับการตอบสนองจะก่อให้เกิดประโยชน์ สุขภาพ ความพึงพอใจ และหากไม่ได้รับการตอบสนองจะเกิดความทุกข์ อันตราย หรือผลเสียตามมา มี 4 ด้านได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านกายภาพ ความต้องการจำเป็นด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านความรักและการมีส่วนร่วม และความต้องการจำเป็นด้านการยกย่องและความต้องการจำเป็นด้านการประสบความสำเร็จในชีวิต

**ความต้องการจำเป็นด้านกายภาพ** หมายถึง สิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษา ประกอบด้วย หอพัก โรงอาหาร ทัศนียภาพภายในมหาวิทยาลัย อาคารเรียน ห้องเรียน สถานที่ออกกำลังกาย ศูนย์บรรณสารสนเทศ ศูนย์หนังสือ คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไลต์ทัศนูปกรณ์ ห้องเรียนเสมือนจริง (e-learning) ห้องปฏิบัติการต่างๆ และบริการด้านงานลงทะเบียน

**ความต้องการจำเป็นด้านความปลอดภัย** หมายถึง สิ่งตอบสนองต่อความต้องการที่จะพ้นจากอันตรายทางกาย การสูญทรัพย์สิน และปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ประกอบด้วย บริการเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วย ประกันอุบัติเหตุ บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า และระบบรักษาความปลอดภัยต่างๆ

**ความต้องการด้านความรักและการมีส่วนร่วม** หมายถึง สิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วย งานกิจกรรมนักศึกษา ชมรมต่างๆ

**ความต้องการจำเป็นด้านการยกย่องและความต้องการจำเป็นด้านการประสบความสำเร็จในชีวิต** หมายถึง สิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการที่จะได้รับการนับถือ การยอมรับ การยกย่องจากผู้อื่น รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ และสิ่งตอบสนองต่อความต้องการที่จะใช้ความสามารถสูงสุดที่มี ทำในสิ่งที่สามารถทำได้ และต้องการสมหวังในสิ่งที่ตนต้องการประกอบด้วย โครงการเพื่อพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ แหล่งข้อมูลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การบริการด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เช่น ทุนการศึกษา การบริการจัดหางาน และข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวภายในและนอกมหาวิทยาลัย รวมไปถึงบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

**นักศึกษา** หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2551 คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คณะวิชาและมหาวิทยาลัยฯ ได้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการบริการแก่นักศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ